

Nr 318.

Av herr **Wistrand**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om dyrtidstillägg under budgetåret 1943/44 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m.

Kungl. Maj:t har i proposition, nr 291, förelagt riksdagen förslag till lag om dyrtidstillägg under budgetåret 1943/44 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m. Detta är endast ett fullföljande av de dyrtidskompenserande åtgärder, som i mindre omfattning vidtagits under de två närmast föregående budgetåren.

I och för sig måste det anses rimligt, att de grupper i samhället, vilka sakna andra inkomster, erhålla dyrtidskompensation å till dem utgående förmåner. Detta kan under alla förhållanden anses mera berättigat än många andra former av dyrtidskompensation, som nu tillämpas.

Emellertid måste uppmärksamheten nu riktas på den omständigheten att folkpensioneringen är uppbyggd på och har avsett att fungera efter försäkringsmässiga principer. Icke ens en socialförsäkring torde i det långa loppet kunna släppa sambandet mellan inflytande avgifter och räntor å ena, samt utgående förmåner å andra sidan, utan att försäkringsprincipen till skada för denna form av social verksamhet förfuskas.

För nästinstundande budgetår synes den ekonomiska situationen för folkpensioneringen vara den, att de utgående grund- och avgiftspensionerna totalt uppgå till c:a 28 milj. kronor samt tilläggspensioner och invalidunderstöd till 151 milj. kronor. Statsverkets kostnad kan beräknas uppgå till c:a 146 milj. kronor. Därtill komma dyrtidstilläggen å tilläggspensioner och invalidunderstöd, vilka för statsverkets del uppgå till c:a 60 milj. kronor. På budgetens utgiftssida uppföras alltså sammanlagt omkring 206 milj. kronor, under det att på inkomstsidan endast återfinnas 58 milj. i inflytande folkpensionsavgifter och 30 milj. i inkomster från folkpensioneringsfonden. Om man till statsverkets utgifter lägger kommunernas och landstingens utgifter, växer givetvis skillnaden mellan inkomster och utgifter för det allmänna avsevärt.

Det kan icke anses rimligt, att staten, mot bakgrunden av dessa siffror, låter det bero vid detta sakernas tillstånd.

Besparingsberedningen har på sin tid föreslagit, att folkpensionsavgifterna skulle höjas i samma proportion som de på grundval av den allmänna pensionsförsäkringen utgående förmånerna. Därest folkpensioneringen skall bibehållas vid sin sociala grundtanke som en försäkringsform, måste en riktig relation återinföras i förhållandet mellan pensionsavgifter och de i realiteten utgående pensionerna. Ett stort samhälleligt intresse är otvivelaktigt förbundet

med att på det sociala området försäkringsmomentet icke avtrubbas och över hela linjen undan för undan får vika för en alltmera renodlad understödsverksamhet. Det är därför angeläget, att folkpensioneringslagen underkastas en sådan översyn, att avgifterna kunna anpassas till förmånernas förändringar.

I detta sammanhang måste även en annan omständighet vid pensionsförsäkringens nuvarande utformning beaktas. Enligt särskilt, år 1937 givet kungl. brev har Kungl. Maj:t fastställt vissa huvudregler för uppskattning jämlikt 7 § lagen om folkpensionering av naturaförmåner, där inkomsten helt eller delvis utgöres av sådana. Vid tilläggspensioners utmätande skall hänsyn tagas till värdet av pensionären tillkommande naturaförmåner på sådant sätt, att konstantbeloppet reduceras i den mån naturaförmånerna stiga i värde.

I det kungl. brevet bestämmes bl. a., att årliga värdet av fri kost skall uppskattas till 265 kronor, av fri bostad till mellan 60 och 180 kronor, beroende på ortsgrupp, samt av fritt bränsle till 15 kronor och av fritt lyse till 10 kronor. Dessutom angives, i särskild uppställning, till vilket värde förmånen av vissa kvantiteter födoämnen skall uppskattas. Sammanräknas det i uppställningen angivna värdet av där upptagna kvantiteter, uppgår detta till 205 kronor. Om man söker uträkna vad motsvarande kvantiteter skulle kosta med de priser socialstyrelsen angivit gälla för år 1942, visar det sig, att detta skulle uppgå till c:a 380 kronor.

Redan då ifrågavarande kungl. brev utfärdades, voro priserna att anse såsom synnerligen låga. Med nuvarande prisutveckling har skillnaden mellan dessa och de i marknaden gällande priserna blivit synnerligen stor.

På grund av det ovan anförda hemställs,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 291, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

dels att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning till riksdagen inkomma med förslag om sådan förändring av till folkpensioneringen inflytande avgifter, att den i 1935 års lag om folkpensionering fastställda proportionen mellan de försäkrades prestationer och dem tillerkända förmåner, så långt möjligt, återställes,

dels ock att Kungl. Maj:t ville utfärda nya föreskrifter om värdering av naturaförmåner vid folkpensioneringslagens tillämpning.

Stockholm den 8 juni 1943.

Karl Wistrand.